

Jednou mi někdo poslal malý obrázek. Moc se mi líbí. Jsou na něm zobrazeni dva muži – možná sousedé, možná přátelé – a jeden říká druhému: „Slyšel jsem, že tvůj syn začal meditoval.“ Druhý mu na to odpoví: „Ano, začal meditoval. A myslím, že je to mnohem lepší, než kdyby jen seděl a nic nedělal.“

Jenže přesně to je smysl meditace! Jen sedět a nic nedělat. Pokud něco děláte, pak to není meditace.

Buďte bdělí a pasivní. Zenový mistr říká: „Tiše sedím a nic nedělám, přijde jaro a tráva roste sama od sebe.“ Nic není třeba dělat, protože jakmile něco uděláte, budete tam vy. Jakmile něco uděláte, pozměníte realitu; už nebude stejná jako dřív. Nic nedělejte, jen se dívejte. Buďte pasivní, ale bdělí. Jste bdělí, nic neděláte, tiše sedíte, a najednou je tu realita! Mysl zmizela. Když mysl není, pak víte, co je skutečné. Mysl vám nedovolí poznat realitu, protože neustále vytváří své vlastní halucinace.

Kdysi jsem v jednom dalekém koutu Indie učil na univerzitě. Bydlel jsem tehdy v univerzitním bytě a obýval ho s kolegou, velmi jemným, prostým a dobrosrdečným mužem. Na festivalu Holi si vzal halucinogen bhang,

který nikdy předtím nezkusil, a poté se dočista zbláznil. Našli ho, jako chodí po ulicích nahý. Zadrželi ho a musel zůstat přes noc na policejní stanici. To natolik rozrušilo jeho ubohou duši, že se z něj stal paranoik.

Vyhledal jsem ho, zašel pro něj na policejní stanici a tam přesvědčil policejního důstojníka, že to je prostý muž, oběť svých přátel, který si nikdy předtím bhangu nebral, a proto to na něj tolik zapůsobilo. Přivedl jsem ho zpátky, jenže od toho dne byl tak vyděšený, že kdykoliv kolem projelo auto, vyskočil na mou postel a křičel: „Policie je tu!“ Když někdo v noci zaklepal na sousední dveře, schoval se pod moji postel a opět volal: „Policie je tu!“ Byl tak vyděšený, že bylo nemožné, aby zase začal učit, protože kdekoliv mohl natrefit na policistu.

Pozoroval jsem ho 24 hodin denně – byl to jen zveličený případ obyčejné lidskosti. A když je případ přehnaný, pozorování je mnohem snazší. Začal si vytvářet své vlastní fantazie a noční můry o tom, že se proti němu spikla vláda. Byl to obyčejný univerzitní učitel, proč by se o něj měla starat vláda? Je mnoho jiných věcí, kterými se musí zabývat!

Tento prostý, srdečný člověk si to vytvořil ve své vlastní hlavě – vybudoval si to v sobě a čím víc na tom pracoval, tím víc věřil, že

celý svět je proti němu, všichni po něm jdou a jen hledají příležitost, jak ho chytit a zavřít do vězení. Přestal vycházet z pokoje. Dokonce když jsem přišel zvenku, nejdříve se podíval z okna, aby se ujistil, že jsem to opravdu já a ne někdo jiný, kdo by ho chtěl oklamat. Mohla by přece pro něj přijít policie nebo nějaký jiný nepřítel. Než mi otevřel, uběhlo několik minut, někdy dokonce půl hodiny – udělal to, až když byl naprosto přesvědčen, že jsem to já a nikdo jiný.

Až jednou toho na mě začalo být moc – nemohl jsem celé noci a dny spát ani odpočívat! Když se kolem přehnal třeba jen lehký vítr a ovanul naše dveře, kolega vyskočil a schoval se do skříně. Musel jsem něco udělat.

Zašel jsem na policejní stanici a řekl policistům: „Vy jste to způsobili, teď mi pomozte!“ Přítel totiž tvrdil, že policie má proti němu nějaké dokumenty. „Dnes večer,“ žádal jsem je, „za námi prosím přijďte a přineste s sebou nějaké papíry, nějaké falešné dokumenty“ – ve skutečnosti totiž proti němu žádný dokument ani nic jiného neexistovalo, nikdy nic neudělal kromě toho, že si jednou vzal *bhang*.^{*} „Přineste s sebou falešné dokumenty nadepsané jeho jménem, vložte dovnitř jaké-

* Bhang – konopné „mléko“, které se z konopí připravuje v Indii – pozn. red.

koliv papíry, a ztlučte ho. Je třeba ho šokovat, jinak nebude schopen vystoupit ze své bubliny, a bude se v ní stále krčit a zmenšovat se. Zbijte ho a nebojte se. Tvrdě ho ztlučte. Přineste pouta a nasad'te mu je, já se budu snažit vás před ním uplatit, to ho uspokojí, případ se uzavře a vy falešné dokumenty před jeho očima spálíte.“

Tak jsme celé to falešné divadlo zinscenovali. A zafungovalo to! Policisté ho opravdu tvrdě ztloukli. Během výprasku se na mě přítel podíval a prohlásil: „Vidíš, je to, jak jsem říkal, a nikdo mě neposlouchal!“ Cítil hluboké uspokojení v tom, že se nakonec ukázalo, že měl pravdu. Když mu nasazovali pouta, kývl na mě: „Podívej se na ty akta. Je tam moje jméno.“ Byl v opravdovém šoku. Pak jsem policii nabídl úplatek, dokumenty byly spáleny a celá záležitost uzavřena.

Během jednoho měsíce, co jsem ho ustavičně pozoroval, jsem si uvědomil, že se nijak neliší od ostatních lidí. Nebyl v tom žádný kvalitativní rozdíl, pouze kvantitativní – v míře chování. Je možné, že se pohyboval na nejvyšší příčce žebříku, vy jste přesně uprostřed a někdo jiný zase na jeho začátku. Rozdíl mezi vámi všemi je však jen v míře, ne v kvalitě. Všechno, co má mysl, je svým způsobem šílené. Mysl totiž *je* šílenství. Můžete být ší-

lení a nemusíte o tom vědět, protože všichni okolo vás jsou šílení stejnou měrou. Zapadáte do sebe, není v tom tedy žádný problém.

Povím vám jeden starý súfijský příběh:

Jednou do hlavního města přišla čarodějnice, hodila něco do studny, zazpívala mantru a pronesla: „Každý, kdo se z této studny napije, zešílí.“ Ve městě se nacházely jen dvě studny: jedna byla určena pro obyčejný lid a druhá, ukrytá v paláci, pro krále a jeho vrchního rádce. Obyčejní lidé byli nuceni vodu pít s vědomím, že se zblázní. Jenže nebylo jiné cesty – byla to jediná studna, co měli. Neměli dovoleno vstoupit do paláce a napít se vody tam.

Takže večer, když zapadlo slunce, celé město zešílelo. Nikdo si toho však nevšiml, protože když jsou šílení všichni, neuvědomíte si to. Každý si dělal, co se mu zachtělo. Lidé tančili, plakali, křičeli, nahé ženy pobíhaly po ulicích, někdo prováděl jógová cvičení – jeden stál na hlavě, druhý prováděl jiné ásány – zkrátka celé město zachvátila noční můra. A panovalo zde velmi mnoho radosti. Lidé se veselili, skákali, křičeli – celé město bylo na nohou!

Jen král a jeho rádce byli velmi zarmoucení. „Co máme dělat? Celé město se zbláznilo, ubohé duše, ani si to neuvědomují, pro-

tože jsou všichni šílení. Jak je máme soudit? “ Ve skutečnosti král s rádcem začali pochybovat o své vlastní přičetnosti. Možná, že zešíleli sami, říkali si, protože to vypadalo, že celé město se nachází v blažené nevědomosti. Zbláznily se tisíce lidí a nikoho přitom ani nenapadlo, že by někdo z nich mohl být šílený.

Je tedy přirozené, že král s rádcem začali podezřívát sami sebe: možná že šílenství zachvátilo je samotné! Kolem půlnoci nastal problém, protože obyvatelé celého města se shromáždili a uvědomili si, že s králem a rádcem něco není v pořádku. Šířily se zvěsti, že zešíleli. A všichni s touto myšlenkou samozřejmě souhlasili.

Obklopili tedy palác; strážci byli šílení, vojáci byli šílení – krále tedy neměl kdo chránit a lid začal žádat: „Bud’ se vám navrátí rozum, jinak vás sesadíme z trůnu.“

Král zvolal: „Co budeme dělat?“ Vrchní rádcé mu odpověděl: „Vy je zabavíte a já mezitím přinesu trochu vody z městské studny – v tomto okamžiku žádná jiná cesta neexistuje. Chceme-li v tomto poblázněném městě přežít byť jen minutu, musíme být také šílení.“

Přinesl vodu ze studny, napili se a v tu ránu oba odhodili svůj šat a roztančili se – a celé město bylo šťastné, že král a jeho rádcé dostali rozum a jsou znovu při smyslech.